

Monumentnummer*: 526862

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 3 oktober 2005
Kadaster deel/nr: 82684/170

Monumentnaam**

De Kleine Ruwenberg

Complexnummer

526863

Complexnaam

De Ruwenberg

Woonplaats*

Sint-Michielsgestel

Gemeente*

Sint-Michielsgestel

Provincie*

Noord-Brabant

Straat*

Ruwenbergstraat

Nr*

1

Toev.*

Postcode*

5271 AG

Woonplaats*

Sint-Michielsgestel

Situering

Locatie

Kadastrale gemeente*

Sint Michielsgestel

Sectie*

G

Kad. object*

Appartement

Grondperceel

1198

Rijksmonumentomschrijving**

Omschrijving onderdeel 1: LANDHUIS.

Inleiding

Landhuis, genaamd De Kleine Ruwenberg, voorheen De Ruwenberg en Huis Boecoop, oorspronkelijk behorend tot een omgracht landgoed waarvan ook het tegenover gelegen koetshuis deel uitmaakte. De oorsprong gaat terug tot 1430; in het huidige huis zijn delen van de voorganger uit 1532 opgenomen. Na te zijn afgebrand, in 1842 door P. Berail herbouwd. In de voortuin liggen onder het maaiveld nog de fundamenteën van een ronde of veelhoekige traptoren en een aansluitende haakse vleugel, geheel overeenkomstig een achttiende-eeuwse tekening van het pand die de situatie van 1532 weergeeft. De familie Berail exploiteerde in de verdwenen bijgebouwen o.a. een bierbrouwerij en een azijnstokerij. In 1838 was het huis de zetel van de Maatschappij tot Invoering van de Zijdeteelt in Noord-Brabant. Het huidige landhuis is opgetrokken in Ambachtelijk-traditionele bouwtrant en ligt in een parkachtig landschap met aan het begin van de oprijlaan een gietijzeren spijlenhekwerk tussen veelhoekige posten

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

met de naam Ruwenberg. Restauratie circa 1990.

Omschrijving

Landhuis, rechthoekig, boven een zwart geschilderde plint geheel licht gepleisterd, tweelaags onder schilddak met gesmoorde Hollandse pannen. Op de uiteinden van de nok een gemetselde schoorsteen. De voor- en achtergevel zijn vijfassig, beneden vensters met zesruits schuiframen, op de verdieping met vierruits schuiframen. De vensters van de begane grond zijn voorzien van dubbele opgeklampte luiken. In de middenas van de voorgevel bevindt zich de uit 1842 daterende voordeur met panelen, ruitmotieven en oorspronkelijk hang- en sluitwerk. Hardstenen onderdorpel, neuten en stoep. Boven een eenvoudig geprofileerd bovenkalf een gedeeld bovenlicht met glas-in-lood uit circa 1990. Rondom een deels houten, geprofileerde kroonlijst. Zowel in de as van de voor- als van de linker zijgevel een dakkapel met tympaanachtige afdekking en gezwenkte zijwangen. De blinde zijgevel links - met een zesruits venster met schuifraam en dubbele opgeklampte luiken op de begane grond en een vierruits venster met schuifraam op de verdieping - en het rechter deel van de achtergevel vertonen sporen van een oudere muur met speklagen (1532). In de achtergevel ook sporen van ontlastingsbogen met aanzetstenen. De vensters aan de achterzijde corresponderen niet met die van de voorgevel. Behalve het venster uiterst links en uiterst rechts beneden, dat voorzien is van dubbele opgeklampte luiken, hebben alle vensters persiennes. De rechter zijgevel heeft in de plint drie kleine keldervensters, uiterst links een circa 1990 vernieuwde keukendeur met glas en kruisroeden in het bovenste deel, daarnaast een hooggeplaatst, van gehengen voorzien keukenvenster met kruisroedenraam onder vierruits bovenlicht en uiterst rechts een zesruits venster met schuifraam en dubbele luiken. Op de verdieping in de middenas een 16-ruits venster met schuifraam en gehengen. De opvallend blauwe kleur van deuren, kozijnen en luiken is gebaseerd op een bericht uit 1842 waarin sprake is van 'dutch blue'. De ramen zijn wit, de kroonlijst is beige.

Inwendig is de oorspronkelijke indeling van het pand, zoals die in 1842 is ontstaan, grotendeels bewaard gebleven. Van het oude huis resteren, behalve delen van de linker zijgevel en de aansluitende delen van de achtergevel, nog de drie evenwijdig naast elkaar gelegen toogkelders met rode keramische plavuizen onder de meest rechtse travee van het pand en de daarboven gelegen keuken. Achter de gehele voorgevel met uitzondering van de meest rechtse travee ligt een gang waarin een hardhouten open trap uit circa 1990. Op de vloer liggen, zoals ook elders in de natte ruimten, door de bewoners ontworpen veelkleurige keramische tegels van Marokkaanse makelij, eveneens circa 1990.

Recht tegenover de voordeur bevindt zich de grote woonkamer met stucplafond, bestaande uit een middenrozet met bladmotieven en een geprofileerde lijst rondom. Tegen de korte linker wand een schoorsteen met Franse kalkstenen schoorsteenmantel in achttiende-eeuwse vormen, afkomstig uit de antiekhandel. De schoorsteen zelf is gedecoreerd met gecanneleerde pilasters en een grote arabesk, alles uitgevoerd in stucwerk, circa 1842. Vanuit de kamer voeren drie treden rechts naar een opkamer, gelegen boven de kelders. In de opkamer met oorspronkelijke houten vloer een bankje met ruggewarmer, gelegen aan de achterzijde van het fornuis in de keuken, die aan de opkamer grenst. De keuken, tegenwoordig vanuit de opkamer toegankelijk via een uitgebroken kast, heeft een vloer van Naamse steen en een groot fornuis die beide deels nog van voor de brand dateren. Boven het fornuis een vijftal zeventiende-eeuwse Delfts-blauwe tegels, ingebed in "witjes". De voorzijde van het fornuis is bekleed met langwerpige crème-kleurige tegels met facet uit XIXB. Boven het fornuis een rondom doorlopende, geprofileerde schouwbank, waarboven een tweetal spekkasten. Terzijde een provisiekast met twee zesruits draairamen. Daarboven een oculus

naar de oorspronkelijke trapruimte, nu herbestemd als toilet. Balkenplafond uit 1842. Vanuit de keuken leiden drie hardstenen treden omlaag naar de gang. Een trap van zes gemetselde treden in een afgeschoten ruimte met paneeldeur leidt naar een kennelijk secundair aangebracht voorportaal, overkluisd met een troggewelfje op ijzeren liggers dat op zijn beurt toegang geeft tot de reeds genoemde drie toegangers. In de middelste kelder een gemetselde voorraadkast. Aan het uiteinde van de kelders bevindt zich steeds een klein keldervenster. Op de begane grond bevindt zich uiterst links nog een ruime kamer met vernieuwd stucplafond en "zwartmarmere" schoorsteenmantel (XIXd). Op de verdieping slaapkamers waarvan enkele met bedsteden en kasten. In het hele huis oude paneeldeuren in geprofileerde kozijnen. Op de verdieping ook opgeklampte deuren van kasten en bedsteden. De vensters zijn circa 1990 aan de binnenzijde voorzien van dubbele ramen, zodat wintervensters zijn ontstaan. Op zolder staan vijf grenen spantjucken met houten pen- en gatverbindingen waarop driehoeksspanen, twee gordingen, beide met windschoren, alles uit 1842. In een hoek een afgeschoten knechtenkamer met opgeklampte deur met oorspronkelijk hang- en sluitwerk. Op zolder wordt een deel van de oude trap met geprofileerde trappost en balusters bewaard.

Waardering

Het LANDHUIS genaamd De Kleine Ruwenberg is van algemeen belang. Het huis heeft cultuurhistorische waarde als bijzondere uitdrukking van een sociaal-economische ontwikkeling, als voorbeeld van een zich steeds verjongend landhuis in een parkachtig landschap, voortgekomen uit een klein kasteel. Het pand heeft architectuurhistorische waarde vanwege de in- en uitwendig gaaf behouden hoofdstructuur en het traditionele materiaalgebruik alsmede vanwege onderdelen van het interieur. Vanwege de goede afleesbaarheid van de bouwsporen is het pand van belang voor de bouwgeschiedenis. Historisch is het huis van belang vanwege de betekenis voor de ontwikkeling van de nijverheid in de provincie Noord-Brabant.

Het landhuis heeft samen met de overige complexonderdelen grote ensemblewaarde.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Kasteel, buitenplaats

Functie

Landhuis